

némstek támadásnak és ezen támadások alkalmával a németek 400 000 embert, míg pedig 200 000 embert veszítenének. A német hadseregnek a száma ezen az arvonalon az által 600 000 főre, a millyenké pedig 1 800 000 főre állapodna. Ekkor úgy állnának mint három az egy ellen. Ha ellenben mi támadnánk és a mi veszteségeink tennének ki 400 000 főt, a németeké pedig 200 000 főt, úgy a hadseregek kölcsönös ereje 1 600 000, illetve 800 000 emberre csökkentene. Arányosnak tehát továbbra is kettő az egy ellen maradna.

Hogy a három az egy elleni arányszámot eléjük, szükséges volna, hogy pótlásul 1 millió angol vagy amerikai katonát kapjunk, a mi pedig 1 éven belül nem következhetik be. A frontnak azonban ezen idő alatt nem szabad egyetlen franciával sem gyöngyölnie, sem pedig egyetlen német katonával erőődnie.

Ezek szerint tehát egy végnélküli helyzettel állunk látszólag szemben. És az állapot mindaddig tartani fog, míg mi egy szállásra bocsátott és befűtött ellenséggel állunk szembe. Romboljuk tehát azt a lövészárkait! A szétrombolásnak azonban rövidebb idő alatt kell megtörténnie, mint amennyi időre az ellenségnek szüksége van, hogy sokat újból helyreállítsa. Csak ezután lennének képesek átmenni a mozgó háborúra, melyben a mi számbeli túlsúlyunk minket a győzelemre segítene.

Időig a messzehordó nehéz tüzérség feladata volt a lövészárkokat szétrombolni. Ezt a feladatot azonban nem tudta teljesíteni. De vajon egyáltalában sikerülhetett-e ez neki?

Egy fegyverparancsok a fronton előadást tartott „Lőeredmények 20 havi haditapasztalatok alapján” címmel és ennek a leírásából olvassuk, hogy egy méter hosszú lövészárok szétrombolásához 100 db 155 cm. kaliberű gránátra van szükség. És az eredmény semmi meglepő nem tartalmaz. Tízvégre a rövid 155 cm. kaliberű ágyúak 3500 méter lövéksugára a mészéget súrása 160 méter. Ezt a súrót nem lehet kiküszöbölni, csak csökkenteni lehet azáltal, ha közelebbi távolságról lőnek.

A 155 cm. es ágyúak egy lövése, beleértve az ágyú árának amortizációját is, körülbelül 250 frankba kerül és emellett az ly nagy kaliberű ágyú igen gyorsan hasznavehetatlenné válnak. Ennek a 250 franknak a nagyobb része az iparüzér előállítás költségeire és csak egy kis része a nyeregyagra esik. Tényleg az öntés, valamint az acél és lövedék gyártása igen sok kézi munkert vesznek igénybe. Ha egy munkásra 10 frank napibért számítunk, akkor 150 frank munkabér egyenlő 15 munkanappal.

A frontnak egy 50 kilométeres szakaszán 4 egymásmögötti lövészárok és mintegy 200 km. hosszú futóújak találhatók. *Fentiek szerint ezen árkok szétrombolásához 40 millió lövedékre lenne szükség; ezek értéke közelebbül tíz milliárd frank; előállításuk 10 napon keresztül a világ összes acélműveinek igénybevételét követelné meg és 2 éven keresztül állandóan 1 millió munkás teljesítményére volna szükség.*

Egy ipari lehetetlenséggel állunk tehát szemben, mely költségek a tények által már világosan be is van bizonyítva. És a

lehetetlenség még inkább nyilvánvalóvá válik, ha meglátjuk, hogy a front többi részén sem szüntethetjük be teljesen a tüzelést, tehát az előbbi számításunkhoz még hozzá kell adnunk azt az összeget, a mibe a tüzérségi párbaj, záró és romboló tüzék itten kerülnek. *Ezek szerint tehát egy 50 kilométeres frontszakasz összes védőberendezéseinek teljes szétrombolása hozzávetőlegesen 20 milliárd frankba kerülne.*

De egy katonai lehetetlenséggel is szemben állunk; mert ha est a 40 millió lövedéket egy nap alatt elszarjuk kilóval, akkor 40 000 (negyvenezer) ágyúra van szükségünk, melyek mindegyikének 1000 lővést kellene adni; vagyis körülbelül minden folyó méterre egy ágyút kellene állítanunk. Ebből tehát az következik, hogy ha 40 000 helyett csupán 4000 ágyúunk van, a támadási előkészületek 10 napig tartanak, mely idő alatt az ellenség 40 000 embere a front mögött hátrább ismét el tudna készíteni 400 000 méter lövést és fatörköt.

Ha tehát a mozgó harcokra akarunk átmenni úgy egy más eszközt és módot kell kitalálnunk, hogy a lövészárkok területén gyorsan átváltathassuk egy fedészet nem gyújtó sima felületre; egy eszközt, a mely nem kiváncsi meg 100 lövést ahhoz, hogy 1 méter hosszúságú lövészárkot szétrombolhassunk. A nagy súrása miatt is kell mondanunk a nagy távolságról való lövésről.

Azt kell tanulnunk, amit a németek tettek, i. e. a 20 cm. kaliberű ágyúk hordtávolságát 10000 méterről 2500 méterre csökkentették. Sőt eszébe jut mi még jobban ezt azáltal, hogy a csomag alig néhány száz méterre közeljünk és így a lövésbiztonságot megőrzözhetjük. Végül a tüzérségi állásban való felvonulás és állásváltást is gyorsaságát, valamint a lehetőség szerint a tüzelés gyorsaságát is fokozzuk, a robbanóanyagok mennyiségét pedig emelnünk kell. Vagyis egy oly könnyű ágyút kell alkalmaznunk, mely rövid távolságra meredek ívben gyorsan képes bizonyos találat lövedéket kihajtani, mely lövedékek falának lehet elég vékonyak kell lenni, hogy sok robbanóanyag férjen el bennük.

Amint Percin tábornok a nyugati frontról mond, az illik a mi délyugali és keleti frontokra is. Teljesen világosan bizonyítja be, hogy lehetetlen a mi ellentéző erőket megtörni. Az antant, mint mondja, csak akkor győzhet, ha az egész tüzérséget, mely főleg nehéz ágyúkból áll, könnyű ágyúkra áttervezi. Mi erre csak azt a kérdést vetjük fel, hogy vajon lehetséges-e ez még a jelenlegi háborúban? Azt hiszem, hogy nyugodtan felelhetjük rá, hogy nem! De még ha ez lehetséges is volna, kétségbe kell vonnunk az általa biztosan várt sikert, mert az ágyúknak a csomag való egy közeli felállításától igen sokat lehetne vitatkozni. És még sem monna oly egészen egyszerűen. Teljes objektivitással megállapíthatjuk tehát, hogy maga Percin tábornok sem tartja lehetségesnek, hogy az antant minket legyőzjön.

A központi hatalmaknak van azonban még egy másik hatalmas fegyverük, nevezetesen a bűvárhajók. Hogy na legyenek elfogultak, idézzük csak néhány mondatot az angol „Pall Mall Gazette”-ből:

„Nem állhatjuk azt, hogy mi az ellenséget már legyőztük volna. Az ellenség hajóinkat gyorsabban rabolja el, mint valaha is az április 14. fekete nap óta. A statisztikai adatok utólag látszólagos tengeri rablók segélyforrásai még korántsem csökkentek és mi sokkal kevesebb bűvárhajót állászatottunk el, mint amennyit ellenségeink építeni képesek. Az összes körülményeket figyelembe véve a valódi helyzet még korántsem olyan, hogy mi nyugodtan lehetnénk. Az admirálisoknak összes energiájára és segítségükre van még szükségünk, ha az állapotok javulását várjuk. És a mi népünk igen könnyen hamis reményeket táplál.”

És tényleg úgy is van! A bűvárhajók időig valóban bámulatos és nem is várt eredményt értek el.

A háború kitörése óta 1917. április hó végéig 65 millió tonna volt az antant kereskedelmi flottájának vesztesége, melyből 5 millió tonna az angolokra esik — vagyis Anglia kereskedelmi flottájának 24 százaléka semmisült meg. Ha pedig hozzávesszük az elpusztított samleges hajókat is, akkor a háború kezdete óta július hó 1-ig a hivatalos kimutatás szerint összesen keresken 10 millió tonna pusztult el. És a pusztítás mérve állandóan emelkedik. Ne feledjük semmi sem, hogy ezenkívül az antant hadiflottájának háromötöd része szintén elpusztult.

A hajótor toronknak így óriási veszteséget az egész világ ipara sem képes egyhamar pótolni. Hát hogyan akar akkor az antant 1 millió amerikai katonát Európába hozni ha nincs hozzá hajótere? A meglovó hajótor még arra sem elegendő, hogy a francok és hátsó országok szükségletét kielégíteni képesek legyenek. Ezt világosan mutatják az élelmiszerhiány és annak horribilis ára Angliában és Franciaországban, egyaránt pedig hát nekik az egész világ segélyforrásaival India messz kincseivel együtt rendelkezés állanak! És mi lesz akkor, ha az elsőlyedő tonnáknak száma annyira növekedni fog, hogy még a front szükségletét sem fogják tudni kielégíteni?

A háborúban a sikernek előfeltétele a szivósság. Ha azonban a szivósság makacsossággá illetve önfajúsággá válik, úgy az könnyen katasztrófához vezet.

Az angol faj szivós! És az angol szivósság szerente meg Angliának Indiát és győzte le nagy Nepócsont; az önfajúsága vesztette el azonban egykor a legszebb földvel kecsesgató gyarmatát az amerikai Egyesült Államoktól! És most Anglia örültséért és rablási vágyaiért pusztuljon továbbra is az egész világ?

Vajon mikor fogják ezt ellenségeink is megérteni, hogy céltalan és bűn minden további ostrom vár, melyet ugysem önmagukért hanem Angliáért oltanak. Adja Isten, hogy az mindelőbb bekövetkezzék, mert az a belátás fogja meghozni a hűn óhajtott békét.

Budapest, 1917. július 20.

(Németből fordította és átdolgozta: B)

Kossuth-utca 2. sz. házban a Szt. László tér felőli második emeleti helyiség f. évi november 1-től kedd Értékezetnél a Polgári takarékpénztárnál.

József főherceg vonult be Csernovicba.

A 101-esek győzelme.

Keleti harctér. Budapest, aug. 3. (Hivatalos.) Csernovic ma reggel harmadszor szabadult fel az orosz iga alól. Az ellenség csak elkeseredett harcok után adta fel a várost.

Kövess vezérezredes csapatai tegnap fényes támadásban visszazorították az orosz vonalat: a 101-ik gyalogezrednek (Békéscsaba) különös alkalmat nyílt arra, hogy harci rátermettségét bebizonyítsa. Egyidejűleg a Pruth és Dnyeszter között az oroszok kénytelenek voltak a német és osztrák-magyar szuronyok nyomásának engedni és a határ felé visszavonulni.

Reggel, mielőtt a Pruth bídjain keresztül horvát osztagok benyomultak Csernovicba, délfelől József főherceg vezérezredes hadseregarcvonal-parancsnok vonult be ezredeink élén, a felszabadított városba, a lakosság örömjongása közepette.

A Dnyesztertől északra az ellenség több helyen megpróbálta, hogy ellentámadásokkal tehermentesítse magát. Mindenütt visszavetettük. A Zbrucz szeglet megtisztítását befejeztük.

Délbukovinában Kimpolungot megszállottuk, megtisztítottuk, a hármasszögletben pedig elértük a romániai Bisztricza nyugati partját.

Az Ojtoz-szoros és a Casinu-völgy között újból több nagy erővel vezetett ellenséges támadás meghiúsult.

Olasz és délkeleti harctér. Budapest, aug. 3. (Hivatalos.) A helyzet változatlan. A vezérkar főnöke.

Az angolok Flandriában döntést akarnak.

Budapest, augusztus 3. (Saját tudósítónktól.) Zürichből jelentik: Londonban nagy izgatottsággal várják a Flandriában folyó nagy támadás eredményét. Általános a felfogás, hogy ez az offenzíva meghozza a döntést, mely feleslegessé teszi a téli háborút. Az angolok azt hiszik, hogy most sikerülni fog döntő csapást mérni a németekre. Az óvatosabbak figyelmeztetnek, hogy a túlzó reményektől óvakodni kell. Londonban általános a bizalom, hogy a béke még ebben az évben helyreáll.

A béke feltétele: a német terület sérthetlensége.

Budapest, augusztus 3. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A stockholmi konferencia szeptember 9-től 16-ig ülészik. A konferencia eredménye attól függ, hogy a franciák és az angolok a mai hadi helyzet alapján hajlandók-e olyan békét elfogadni, amely a német terület sérthetlenségét biztosítja.

Oroszország folytatja a háborút.

Budapest, aug. 3. (Saját tudósítónktól.) Pétervártól jelentik: Terescoenkó orosz miniszter körlevélrel intést Oroszországnak az antant államoknál akkreditált valamennyi nagykövethöz.

A körlevél így szól: Amikor új és nehéz szerencsétlenség érte Oroszországot, szükséges, hogy körvonalazzuk a háború folytatása szempontjából állásponthozat Sávvetéscsapatokkal egyidejűleg offenzívára határozunk el magunkat. És az offenzíva ne létségekre ütközött, mert a gonosztevők

propagandája ottbő és a hadseregnél szerkesztésséget idéstt elő.

A csapatok egy része megfellegette a bszar isznti kötelességtől és lehetővé tette a front áttörést. A lázsdst elyomtuk és mindent megtettünk a harcépesség visszaállítására. Oroszországnak nem riad vissza személtől és folytatni fogja a háborút a forradalom igazságának győzelme érdekében. Reméljük, hogy csapataink visszavonulása csak egy epizód lesz, melyet nem sokára sikerül majd helyrehozni.

Az antant frontja egységes.

Budapest, augusztus 3. (Saját tudósítónktól.) Lugaából jelentik: A Corriere della Sera írja: A legutóbbi párisi konferencián kimondották a front egységét. (Tehát valószínűleg olasz offenzíva készül.) A Flandriában támadásra vitt csapatokat csupa elite csapatokból állították össze, olyanokból, amelyek az eddigi harcokban kitüntették magukat.

Flandriában meghiúsultak az angol előretörések.

Berlin, augusztus 3. A nagyfőhadparancsnok jelentése:

Nyugati harctér.

Rupprecht bajor trónörökös vezértábornagy hadserege. A flandriai harcveronalon tegnap esős időben különösen a tengerparton és Yperntől északra volt élénk a tűzharc. Az angolok előretörései a népuort-wastendel uton és Witschaete től keletre meghiúsultak. Épügy a Longemarinnál intézett erős támadások is. Roullieret, ahova a harci övezetben a belga lakosságnak jórésze menekült saját felderítőinek társaságával, az ellenség nehéz ágyúkkal lökte. A labassei csatornától északra, valamint Konchynál és Merincourtól az előtérli harcok rájuk nézve kedvezően folytak le.

A német trónörökös hadserege. Allement-től nyugatra a laon-soisson-uton francia erők átmenetileg benyomultak egyik árkunkba. Nyomban ismét kiűztük őket. Cernynél csapataink teljesse tették július 31-iki sikerüket, későbbben hatalmukba kerítették az alagut déli kijárójánál a francia állást, azt ellentámadással szemben megtartották. Számos foglyot szállítottak vissza.

A Masas halpartján reggel és este a franciáknak erős tüzelőkészítés után indított ellentámadásait a malencourt-essnes-i ut mindkét oldalán visszavetettük.

Keleti harctér.

Lipót bajor herceg vezértábornagy és Böhm Ermolli vezérezredes hadserege. Nyugat-keletre helyi harcok. Az oroszok makacs ellenállása dőltre a Zbrucz alsó folyásánál több helységet rohammal elfoglaltunk. Bajor néptölkésők különösen Kudrince elfoglalásánál tüntették ki magukat.

A Dnyeszter és a Pruth között az ellenség még tartotta magát. A kora délutáni órákban kezdett csak Litzmann gyalogsági tábornok csapatai nyomásának engedni és elvonulni. Csernovictól északra lángszobbanó felvak jelenték újat. Ma reggel észak-felől Kritek vezérezredes osztrák-magyar csapatai a Pruthtól délre, nyugatról pedig József főherceg vezérezredes hadsereg arcvonalparancsnok ő fenzégének személyes vezetése alatt a es. és kir. csapatok benyomultak Csernovicba. Bukovina fővárosa meg szabadult az ellenzégtől.

Tovább délre József főherceg vezérezredes harcveronájának más erői már tegnap áttörték az orosz állásokat Slobotszinnál és Gavidennél, Caudint a kis Secreta völgységben, Schadent és Falkent pedig a Saucavánál elfoglaltuk.

Kimpolungnál osztrák-magyar csapatok utcai harcban hatoltak előre. A Bisztricza két partján emelkedő hegyekben is tegnap harcok közben előbbre haladtunk. A Mgr. Casimirián az ellenség újabb támadásai hatástalanok és rájuk nézve veszélyesítőjések voltak.

Macedóniai front.

Nincs újrag.

Ludendorff, első főcsatlósvezető.

A budapesti büntetőbírószék nagyváradai főtárgyalása.

Vádak a főkapitány, az Ujvárosi Takarékpénztár és Pásztor Bertalan ellen.

— Első nap. —

Tegnap délelőtt kezdte meg a Nagyváradra kiszállított budapesti büntető királyi járásbíró annak a tárgyalásai percek tárgyalását, amelyet Gerő Armin rendőrfőkapitány és Pásztor Bertalan aljegyző iadtottak Nógrádi Gyula és Nógrádi Gyuláné ellen. A tárgyalást a büntetőbírószék tárgyaló terében tartották meg.

Maga a vádlott és felesége Dickens regény alakok, Nógrádi kék kabátjában otthonosan sűrű-forog a tárgyaló teremben, Várja feleségét, aki kék, majd Mönus Sándor utána küld, ismét a bírónál közöl valamit, aztán leül felesége mellé, aki betegesen jött el hazulról. Egy idő múlva feláll a helyet eséről feleségével, baljára ül. Csuppát isgatott.

A tanúk is különös emberek. Van közöttük egy, Szabó Imre nyugalmazott végrehajtó, félig vak és alig tud járni, vésztini kell. Rég elfelejtett emberek jelennek meg a tárgyalóteremben, a közelébe ülnek, s egy nagy apának fia: Bulyovszky József Budapestről. A hallgatóság jórészt ügyvédemből telik ki s egy rendőrfőkapitányból: Fluck Ferencből.

Gerő Armin főkapitány nem jelent meg, Pásztor Bertalan igen. Az iratok felolvasásából kiderül, hogy egyre-másra intezkedik olyanok ügyében, amelyek ellenes viszonyban áll. A bizonyítás ma a vádlott javára hozott adatokat és tárgyakat, a legfájdalmasabb volt Wallerstein Aladár volt debreceni és nagyváradai kereskedő vállomása, aki így írta el sorát:

— Kiraboljak!

A vád.

A tárgyalást Thót László dr budapesti büntetőjárásbíró simán, szakavatott egyorossággal s az igazság nagy tisztelével veseti, a vádat Vattay József ügyész képviseli, a jegyzőkönyvet Bencsik Zoltán dr jegyző veseti.

A tárgyalás megkezdése után Nógrádi Gyula védőjéül Sonnenwirth Lajos dr ügyvédet nevezte meg.

A bíró: Ki az kérem, ott hátul? Tanu?

- Nem. Fluck Ferenc alkapitány.
- Mert tanu nem maradhat bent.

Vádak Gerő Armin ellen.

A bíró: A budapesti királyi ügyesség vádat emelt a btkv. 260 § ába ütköző egy rendű, s a becsület védelméről szóló törvény 20. § ába ütköző 1—1 rendű, összesen 3 rendű hatóság előtt elkövetett rágalmas vádja miatt Nógrádi Gyula és Nógrádi Gyuláné ellen, amelyet elkövettek.

1. Gerő Armin rendőrfőkapitánnyal szemben, aki ellen fegyvert feljelentést tett Nógrádi Gyula 1914 május 26-án a belügy miniszternél, s ezzel vádolta, hogy mint főkapitány I. fokú iparhatósági ipar osztási állását megszerelte s 600 korona fizetést jogtalanul vett föl az iparhatósági állásán.
2. azt állította, hogy Gerő Armin főka-

pitány olyan pénzintézetet alakított, amely a városi közhatalnokok közt uszragyie tekre törekszik és ezeket folytatja, amely pénzintézetet büncselekmények rendszeres elkövetéséből terjesztene ki, s a kihívatalnokok nem merik feljelenteni a pénzintézetet a rendőrség felé, mert félnek a főkapitánytól, annak hatalmától és befolyásától; amely pénzintézetnek egyik igazgatóját 6 havi börtönrre ítélték, Hira Ede Ecsy pedig súlyos bűncselekmények elkövetéséért Amerikába szökött, a bank többi igazgatója ellen Wallerstein Aladár kereskedő család, uszora, okirathamisítás hamis tanuszerzés miatt büntető feljelentést tett.

A bíró ismerteti aztán az iratokból, hogy a belügyminiszter a feljelentést ismét küldte Nagyvárad város polgármesterének, aki több rendbeli miniszteri sűrűzésre kiadta a feljelentést Gerő Armin főkapitánynak, nyilatkozott a vádakra a főkapitány és Giraud Árpád, János Gyula, Juricskay Barna és Dajka Ede dr jelölte meg, mit s kiknek átadta az iparhatósági biztos díjakat. Kijelentette a főkapitány, hogy az Ujvárosi Takarékpénztár csak lezárította a tisztviselők kölcsönait s Nógrádi egy mártakus.

A belügyminiszter ezután elrendelte a fegyelmi eljárás lefolytatását, ennek folyamán Juricskay és János Gyula kijelentették, hogy fizetést kaptak, mire a polgármester felmentette Gerőt a vád alól. Az ítélet jogerőssé lett s aztán indult meg felhatalmasására ez a hűdgy.

Vádak Pásztor ellen.

Pásztor Bertalan városi aljegyző, büntetőbíróval ezzel vádolta Nógrádi és Nógrádné, hogy hivatalos hatalmával visszaélve, ügyükben határozatot hozott s azt jogerősen emeltette tudatukon kívül, nagyobb összegű, ezrekre menő segélyt jogtalanul összeharcolt. A belügyminiszter ezt is a polgármesterhez küldte le.

Bencsik Zoltán dr jegyző felolvassa Nógrádi feljelentését Gerő ellen, amelyben írja, hogy Pásztor Bertalan egyik törvénysértést a másik után követi el, ellenük olyan rendőrhivatalnokok járnak el, akik a büncselekmények egész sorát követték el. Pásztor nem mert bíróság elé állani, önmaga bíraskodott saját ügyében s ítéletet hozott ellenük: 50 korontra büntetésüket. Ez erkölcselenség és büntetendő.

A bíró ezután ismerteti mindazon eseteket, amelyekben Pásztor Bertalan eljárta Nógrádiék ellen és büntetésüket. Budapestben már volt egy tárgyalás, amelyen Nógrádi Gyula beismerie, hogy ő írta a cikket s bizonyítani kívánja a valóságot. A bíróság ezt el is rendelte.

Pásztor Bertalan kijelenti, hogy csak a hivatali működésének módját érintő részeket inkrimálta.

A bizonyítás.

Dajka Ede dr rendőrfőkapitány, tanu bejelenti, hogy ellenes viszonyban áll Gerőval s Pásztor Bertalantól utána 16 vi-

szonyban. Megbízást az iparügyi osztály vezetésére 1911—1912-ben kapott, elődje János Gyula volt. Gerő megparancolta az iparbiztosai állást, Kalmár József és Giraud Árpád helyettesítették. Mikor a csismadiák könt passz merült fel emiatt, Gerő megbízást adott Giraudnak esetről-esetre s adott pénzt is neki. Az iparbiztosai állásról javadalmazása jár. Régebben a főkapitány vette ezt fel személyesen.

Nógrádi Gyula: Van-e tudomása tanu urnak, hogy ez ügyben az iparhatósági tisztviselő hamis bizonyítvány kiállítására uszragyiezték s az a tisztviselő passzokodott, hogy Gerő Armin főkapitány tozát ezt?

A bíró: Megállapítottam, hogy ez a bizonyítványt a bíróság egyik megkeresésére kellett kiállítani, hogy hány ülést tartott az iparhatóság havonként.

Sonnenwirth Lajos dr védő: Vették-e fel az Ujvárosi Takarékpénztárnál városi tisztviselők kölcsönait s passzokodtak?

— Igen, a drágasági pótlékra, ezt az Ujvárosi Takarékpénztár vette fel helyettük s ezért passzokodtak.

A tanu megkezdését az ügyész ellenzi, védő kéri.

A bíró elrendeli Dajka Ede dr tanu megkeresését, mert tanu vallomása Gerő Armin irások nyilatkozatával megegyezik, vallomásához másképp sem fér kétség, mert állásával járó kötelességek tudatában van.

Ügyész: Semmi másra nem jelent be.

Kégyi Lajos

kégyi bíró Giraud Árpádtól hallotta, hogy Gerő megtartotta az iparbiztosai állást, Giraud több ízben kifejezte elkeseredését, hogy a főkapitány öt dolgoztatja, ülésekre küldi, 12—1 óráig tanácskoznak s ezért Gerőnek díj jár, ezeket a díjakat a főkapitány veszi fel s neki nem ad belőle. Sokszor ezidő előtt a főkapitányt, Giraud rendőrtisztviselő volt, de nem iszapokodott, mikor aztán mint iparhatósági biztos az iparhatóságnál ülésen volt, elment mulatni, másnap kézőn ment fel a hivatalba s Gerő megdörögte, tessék. Ez lájt neki. Az előjárásági ülésen ezt a dolgot piszkálták s Giraud végre kapott pénzt, örömmel jelentette neki: Itt az első pénz.

Juricskay Barna

tanácsos az iparbiztosai tanácsokat 4—5 hónapig látta el Giraud után. Minden ülés után a főkapitány 10 korona honoráriumot adott neki, havonta 3—4 ülése volt, de 5 el is maradt, mert mást küldött a főkapitány. A 600 korona átutány volt, senyre nem ment, amit kiadott. Az iparhatóságnál elégedetlenkedtek, hogy Giraud utána kinevezte. Ő se kapott kinevezést.

Vattay ügyész: Ki az iparbiztososok felügyelő hatósága?

— A főkapitány.

Az ügyész: Saját magával szemben? Valósággal megy ez!

Juricskay: A polgármester, mikor főkapitányból polgármester lett, elfelejtett intezkedni.

Nógrádi Gyula: A törvényhatóságról szóló törvény szerint a főkapitány nevezik az iparbiztosot, a polgármesternek eszmi köze hozzá.

Ere nagy közigazgatási vita támad bíró, vádlott, védő és ügyész között. A tanukat megkeresik.

Ezután bevezetnek egy rokkadó öreg embert:

Szabó Imre

nyugdíjas városi bécsesítő. 1910 februárban 85 koránál vett föl az Ujvárosi Takarékpénztártól, a drágasági pótlékra s 85

koronából levontak 5 korona kamatot 2-3 hétre a keresési költség, összesen 72 koronát kapott kézhez, a 85 koronát 2-3 hét múlva drágárai pótlékából kifizette, a pénzületet vette fel helyette. Ezt erőszakolták a bankban.

Megkérjük, az eskü szavainál fokozottabb elszárménylása vona erőt a tanu a végre bírásban tör ki. Kivezetik.

Vattay ügyész: Kéri a Nógrádra vonatkozó adatok beszerzését.

Nógrádi kijelenti, hogy pénzületét a bíróság megengedte, Pásztorokkal szemben minden pert megnyert.

A bíró: Az ügyesség értéktelése szerint az eljárások azért szüntek meg, mert Pásztor Ferenc 14 ügyben visszavonta feljelentését.

Wallerstein Aladár

Kereskedő, jelenleg önkéntes káplár a katonai rendőrségnél. Felkelik nincs ellenséges viszonyban, de az Ujvárosi Takarékpénztár eltagadja ellen utasra, orlás, sikkasztás, zsarolás és okirathamisítás miatt bünyvdi feljelentést tett és ebben az ügyben a kir. ügyészség vádiratot adott. „Kifosztottak, ki-uzoráltak, kiraboltak a neo legteljesebb ér-velében vére. Magyarországon egyik legun-nyobb vidéki kereskedő céga voltam, Nagy-váradon, D. breczenben, Kiszárdán volt üle-tem, de a főkapitány bankja úgy kifosztott, hogy botevő falatunk nem maradt: a apró kolduskölcseknél kellett hónapokig csalá- domat eltartani.“ A gazdasági krízis idején kerültem az Ujvárosi Takarékkal összeköté- tésbe. Nekem 80 000 korona vagyonom volt 24 ezer korona tartozással szemben, de mivel akkor senkinek sem adtak pénzt, sehová tudtam fizetéseimet tel-jesíteni, mert minden vagyonom árban és árulandóságokban volt. 26 ezer korona köl- csönt szavazott meg az Ujvárosi Takaréktól, de még egy fillért sem kaptam, amikor már 5000 koronával megterheltek folyóssámlámat. Jogot adtam nekik, hogy üzletemben ök esedjék a pénzt, amit meg is tettek, de a megmaradt pénzt sem nekem, sem hite- lesítőknek nem adták kifizetni. A tényleg- ségek egy részét az Ujvárosi Takarékra ca- daltam, de ök kezespénsték könyvem első lapjára egy bélyegzárnyomtatott, melyen ez állott: Ezen főkönyvben lévő összes követé- léseket az Ujvárosi Takarékpénztár kára sa- gedmányozom.“ Aláírás: Pásztor Ferenc. Ö engedményezte saját magára az én kint- tartásomat — Fojtogatnak, raboltak és az pedig ajánlott levélben mindent megírtam Gerő főkapitányoknak. Ö a bank minden üzenetéről tudott. Január elején zá- logba tettem 30000 korona árut az Ujvárosi Takaréknál, hogy 5000 koronát adjanak az utliakra. Az árut Gerő főkapitány házába szállították. Később rávett Pásztor Ferenc, hogy a névben Hősigut nevére vilyünk egy üzletet és ott árultuk ki a 30000 koronás- zálog árut. En belementem ebbe, személy- zete a árul, Hősigut volt a Pásztor megbí- votta és a nevéért öi százalékot kapott. Megállapodásunk szerint az én jelenlétem nélkül 50 koronánál több árut nem adtak el. Egy nap embereimet kilökték az üzle- től és erőszakkal elvették tőlük a kulcsot. Kö- vettem, hogy az árut vigyük vissza a Gerő házába. Azt válaszolták rá, hogy az üzletet pár nappal előbb eladták Pásztor nő- vérenek. Eres esedőt kértam magam ellen és megírtam a főkapitány bankja ellen bünyvdi feljelentésemet. Gerő ismétlem min- denről tudott. Az ügyészségtől ellopják a meghamisított ledátást ívet: a helyete egy teljesen hamis ledárt tettek az iratok közé. Ez a lopás is az ő művük volt. A broszá- piasított iratokban oly adatok is vannak, ma- nyeket Pásztorék kizárólag a rendőrségtől hivatalos titok megsértéséé révén szerze- hettek.

Hama csak Antal

kölcsönt vett az Ujvárositól. Ö vette fel a városi pénztártól és ő fizette vissza az Uj-

városiink. Körülbelül egy hét múlva fizette vissza.

Bulyovszky József

postafelügyeleti tiszt: napidíjra volt a vároanál 1910-1911 ben. Kapott 60 korona pótlékot. Kölcsönt vett az Ujvárositól. A városi pénztár fizette vissza a banknak. 50-60 koronát kapott, pedig 78 korona volt a drá- gassági pótlék, amit levont a bank. Piciúás könyvet is kapott, le lett vonva az ára. 6-7 korona botevő kötvény is volt. A picuúás könyv feltétel volt.

A bíróság elrendelt a Wallerstein fős íratoknak s a Nógrádi fős íratokok beszer- zését, Jánosy Gyula, P. polgár Ferenc, ff. Mókus Sándor, id. Walterudis János kinnli galását.

Ma délelött 10 órakor folytatják a tár- gyalást.

Beszerezési előleg az állami alkalmazottaknak.

30-60-70 százalék.

As elsöragu életszükségleti cikkek be- szerezhetése céljából a minisztertanács ez évi július 27-én tartott ülésén elhatározta, hogy a közszolgálati alkalmazottak részére ez évben is beszerzési előlegot fog engedé- lyezni, még pedig hasonló feltételek és mó- donatok mellett, mint 1916-ban, de tekintet- tel a mai árrakra, valamint magasabb ósz- szegben.

A minisztertanács határozata alapján beszerzési előlegben részesülnek mindazok, akik a 1916 évi XXV. tc. alapján jelenleg háborus segélyt élveznek.

A nyújtandó beszerzési előleg összege- semmiképp se haladja meg azon összeg 7 százalékát, amely az illető alkalmazott ré- szére az általa 1917. évi augusztus 1-én tényleg élvezett fizetés természetével bíró illetmények alapul vétela mellett az 1916. évi XXV. tc. alapján egy évi háborus se- gély címén engedélyezhető lenne.

Ezen általános elv szem előtt tartása mellett a minisztertanács elhatározta rendé- kezési szerint beszerzési előleg címén enge- délyezhető:

1. Az egyedül álló alkalmazott részére, aki saját háztartását nem visz és nem is él hozzátartozóinak háztartásában 50 százaléka léte.
2. Oly alkalmazott részére, aki saját háztartását visz, de kettőnél kevesebb családtag eltar- tásáról gondoskodik vagy hozzá- tartozóinak háztartásában él, 60 százaléka léte.
3. Olyan alkalmazott részére, ki saját háztartásában kettőnél több családtag ellátá- sáról gondoskodik 70 százaléka azon összeg- nek, mely az illető alkalmazott részére az általa 1917. augusztus 1-én tényleg élvezett fizetés természetével bíró illetmény alapul vétela mellett az 1916. évi XXV. tc. alap- ján háborus segély címén engedélyezhető lenne.

Ezen beszerzési előleg a később meg- állapítandó az évi háborus segély törvény utalványoztatik a az előleg címén felvett összegek ez év november 1-éi kezdve 12 havi egyenlő részletben levonatnak.

A beszerzési előleg iránti kérelmeket kimutatásba foglalva minél előbb, de leg- később szeptember végéig kell az utal- nyozó hatóságokhoz feltérjeszteni. A ki- ralt beszerzési előlegot legkésőbb október 20-ig fel kell venni.

A végrehajtásra vonatkozó terjedelmes rendeletet a Pénzügyi Közlöny augusztus 1-én megjelent száma közszertint közli.

A városi közgyűlés előkészítése.

Az állandó választmány ülése.

A jövő hét csütörtökjén tartja Nagy- várad város törvényhatósági hivatala aug. havi közgyűlést.

A városi tanács mint állandó választ- mány tegnap késéltette a közgyűlésre kerülő ügyeket.

Ezzel is nagy közgyűlésre van ki- látás s nem amolyan nyári közgyűlés lesz. Érdemes és sok dolog kerül előtérzésre.

A Szigligeti színház bérlate

tárgyában előterjesztést tesz a tanács, hogy Erdélyi Miklós szociagazgató kérelmére a színház bérlatét hosszabbítsa meg a tör- vényhatóság és pedig 1920-ig, azokkal a feltételekkel, amelyekel a szociagazgató ké- relmében felsorol, navaszetesen a többlet vi- látgatást megfizeti s vállalja a felmerülő ja- nitási kiadásokat.

A gabona örlési vámjá.

Lukács Ödön főjegyző előterjesztést tett, hogy a gabona örlési vámját Nagy- váradon 10 százalékosra állapítsa meg a törvényhatóság. A tanács az előterjesztést elfogadta, az örlési vámnak 10 százalékos- ban való megállapítását javasolja a köz- gyűlésnek.

A villamosmű alkalmazottainak ruhabeszerezési pótléka.

Nagyvárad város összes alkalmazottai részére megbeszerték a ruhabeszerezési se- gélyt, csak a városi villamosmű személyzete nem részesült ebben a segélyben. A városi tanács azonban méltányosnak találja, hogy a városi villamosmű alkalmazottai is részesüljenek a mai viszonyok által nagyon is indokolt se- gélyben, elhatározta, hogy javasolja a mű- tőrési közgyűlésnek, miszerint a villamosmű összes rendszeres alkalmazottai részére sa- vazza meg a ruhabeszerezési segélyt. Egre a város összesen 11000 korona szükséges, ama- lyt a villamosmű pénztára fedez.

A József ezred

Nagyváradra visszahelyezés tárgyában be- adott indítványt örömmel magárára tette a városi tanács. Javaslott terjeszt a közgyűlés elé, hogy a nagyváradai és biharmegyei fiuk- ból álló 87. József ezrednek Balgrádból Nagyváradra helyesre iránt feliratot inté- sen a törvényhatóság a hadügyi és honvé- delmi kormányokhoz s a feliratot küldöttség nyu- tassa át a miniszterelnöknek. A közgyűlés bizonyára egyhangulag magáévé teszi a ta- nácsi előterjesztést.

Családi pótlék a családtagok után.

A legutóbbi városi közgyűlésen or- dísz felhívásban részesítették a tanácsnak azon előterjesztését, hogy több családtagok az általuk eltartott hozzátartozók után a csalá- di pótlékot csak 1917 január 1-éi java- sultá fizetési, holott egyesek, köztük a ta- nács tagok is, egészen 1918-ig visszamenőleg- mar előbb felelték a hasonló pótlékot. A közgyűlés ezért visszadta az előterjesztést, hogy az augusztusi közgyűlésre az egyenlő elbánás elvének jobban megfelelő javaslatot terjeszessen elő.

14 nap alatt visszafoglaltuk Galiciát.

Budapest, augusztus 3. (Saját tudósítónktól) A Wolff ügyvétség jelenti: Kelet-Galiciában stratégiai mesterhúszunk 14 nap alatt Czernovic elfoglalására és Galiciának felszabadítására vezetett. Eltekintve egy keskeny területi sávól, Galiciát és Bukovinának felét is visszafoglaltuk. Augusztus 1-én a Zbruc, Dnyeszter folyóknál állt az ellenség, de csapataink átkergették a folyókon. Egyidejűleg osztrák és magyar hadosztályoknak északra és nyugatra fojtogató nyomása szétrepedtettsé az orosz védelmi övezetet, melynek az oroszok számára Czernovicből való elvonulásukat fedezni kellett volna. Ismét hatalmas lépést tettek a Szeret, Szeszwa és Bistrica folyók felé. A Kimpoluhától északra emelkedő magaslatokat elfoglaltuk. A Njr. Csin slust megvélük, hogy ne kerüljön az ellenség kezébe.

Háromszoros ellenség Flandriában.

Budapest, augusztus 3. (Saját tudósítónktól.) Karlsruhe-ból jelentik: A Secolo írja: A flandriai fronton az ántant csapatok fölőnye a német csapatok felett emberben és anyagban háromszoros.

Elsüllyesztett angol cirkáló.

Budapest, augusztus 3. (Saját tudósítónktól.) Bazelből jelentik: Az angol tengerészeti vezérkar jelenti, hogy az Oiban felfegyverzett angol cirkálót a norvég vízeköz megtorpedózták.

Orosz főparancsnokság Jassyban.

Budapest, aug. 3. (Saját tudósítónktól.) Genftől jelentik: Jassyban orosz főparancsnokság létesült.

Vilmos császár üdvözlő Hindenburgot

Budapest, aug. 3 (Saját tudósítónktól.) Berlínből jelentik: Vilmos császár a következő táviratot küldte Hindenburghoz:

— Szívem sugallatát követem, a mikor Önök kedves táborágyon berudik éva után a háborúnak, melyben Ön állandóan fényes hívezeri művészettel dicél ellen-ségeink túlhatalmával és mulatta seregünknek a győzelem útját, újból szépen sajnó császári köszönetemet fejezem ki és Önök királyi honozottornai hársítandó nagy rend-jeléhez a keresztet, a csillagot és a kardot adományozom.

Tizenhárom hajó elsüllyedt.

Budapest, augusztus 3. (Saját tudósítónktól.) A Wolff-ügyvétség jelenti: Az Atlanti óceánon és a Földközi tengeren tengeraltjáróink elsüllyesztettek 7 gőzöst és 6 vitorlást. (A tonnatartalom nincs megjelölve.)

Az oroszok a termést megakarják menteni

Budapest, augusztus 3. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: Podolinában az orosz katonai helyzetet kedvezőtlennek ítélik. A Rjecz azt írja, hogy az orosz élelmezési miniszter mindent elkövet, hogy az ország termését a hátsó országrészekbe szállítsa.

Franciaország nem békülhet.

Budapest, augusztus 3. (Saját tudósítónktól.) Párisból jelenti a Havas-ügyvétség: A francia kamara ma ülést tartott. Az ülésen Ribot miniszterelnök az interpellációk után, azokra válaszolva belement a békekérdésének tárgyalásába. Mi szívesen megkötnénk a békét, de csak a tisztességes békét. Ha ma békét akarnánk kötni, le kellene mondanunk Elzász—Lotharingiáról és Franciaország elpusztított részeit nekünk kellene újra felépítenünk.

Abba is bele kellene avagódnunk, hogy a francia romok maradjanak és hogy Belgiumnak csak alamizsnát adjanak. Még kell tehát nyernünk a háborút, de nem ütökös gyűlésezések útján. Szövet-ségeseink egyik velünk abban az óhajban, hogy a nemzetek társasága megalapítsák. A jog mel-

lettünk van. Németország azt akarja, hogy másítsuk meg szerződésünket. Loyd George kijelentette, hogy egyik félnek sincs joga, hogy a békefeltételekről döntsön.

Ribot kérte a kamarát, hogy ne tüntessék fel a széttagoltság képét és ne bocsátkozzanak új vitákba, mert azzal csak az ellenségnek használnának. Előkeztet a kamara régi megállapítására, hogy Elzász—Lotharingia visszafoglalása nem annexió, hanem jóvátétel. Aztán így folytatta: Azt fogom tenni, amit a kamara kíván, visszavonulok, ha kívánják, de mindent meg akarok tenni Franciaország javára. A kamara nagy szótöbbséggel elfogadta a napirendet, hogy azonosítja magát a június 5-iki határozattal és elutasítja annak minden módosítását.

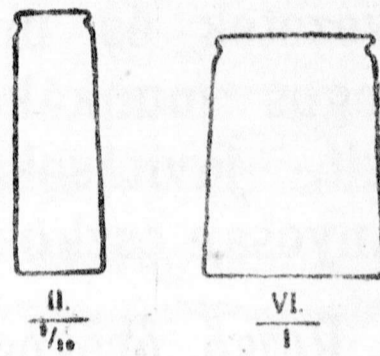
VISADÓ
mozgó-
színház

Szombaton
Aki mindent lát
sláger dráma.

Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor,
hétköznap 6 órakor kezdődnek.

NYILTEK

HETI ÁRJEGYZÉK:

Befőttes és uborkás üvegek
megérkeztek
minden kivitel és nagyságban
Eladás nagyban és kicsinyben.

Vizespohár finom csiszolt üvegből	—25
Borospohár finom csiszolt üvegből	—28
Söröspohár finom csiszolt üvegből	—30
Vizeskancsó finom csiszolt üvegből	2—
Borospalack finom csiszolt üvegből	2—
Cukortartó színes finom csiszolt üvegből	2—
Sótartó kristály finom csiszolt üvegből	2—
Gyümölcsállvány finom csiszolt üvegből	3—
Befőttestál fogóval finom csiszolt üvegből	3—
Vizeskészlet színes finom aranyozással	5—
Boroskészlet színes finom aranyozással	4—
Söröskészlet színes finom aranyozással	4—
Likörkészlet színes finom aranyozással	4—
Tésztákészlet finom majolika színezéssel	5—
Kávékészlet színes finom aranyozással	10—
Teáskészlet színes finom aranyozással	10—
Mocakészlet színes finom aranyozással	10—
Mosdókészlet színes finom diszítéssel	12—
Ebédőkészlet színes finom aranyozással	40—

Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt víztartók minden kivitelben kaphatók.

Megérkeztek

Ronyha felszerelési áruk.
Főzőedények.
Táblaüveg. Porcellánárak.
Képektervezés művészies kivitelben. Ablaküvegezés!

KOMLÓS TESTVÉREK

üveg és porcellán nagykereskedés.
Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.
Telefonszám 372.

Főszerkesztő: Dr. KRÖGER ALADÁR
Felelős szerkesztő: Dr. PAPP KÁROLY

Hirdetmény.

Folyó hó 6-án délelőtt 9 órakor az itteni Nagyvásár-téren 44 db. kincstári kecske árverés útján a legtöbbet ígérőnek eladatik. A vevő tartozik a második fokú bélyegilletéket a vételár szerint befizetni. Egyben figyelmeztetik, hogy a katonai kincstár az eladott kecskéért semmiféle felelősséget nem vállal.

Tartalékkórház parancsnoksága.

Vizvezeték és műbádogos munkákat készít, javításokat jutányosan eszközöl

Fey Rezső örökösei

Szent János u. 22.
Telefon 532.

TÜZIFA

Waggon tételben, méter számra és felvágva kapható

JENEI M. CÉGNÉL

Szarvas-sor 27. Stern palota.
Telefonszám 10-13.

Megrendeléseket felvesz

BÁNYAI JÓZSEFNÉ

Sztaroveszky-u. 2. Nagyhidfő.
Telefonszám 14-55.

IRSÁK LIDIA

**Elsőrendű
Fűzőszalon**

NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.
Park-szálloda épületében.
Interurbán telefon:
11-53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedüli fűzős-állítója. Tisztításokat és általános munkákat elvállalunk. Fűzők mérték után a legövidebb idő alatt elkészítetnek.

Nagyvárad legszebb kirándulóhelye
Szent László Püspök Gyógy-Fürdő
Nagyvárad mellett

Fürdőüzem teljes!

Kénes hévíz források természetes forrása 42°C kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással köszvény, csusz, csontbajok, női betegségek és más fájdalmas betegségek ellen.

500 holdas fenyveserdő kápolna a virágos park mellett. — Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. Nagysebességű nyári vasút 26°C folyton befolyó forrásokkal, uszástutató, szőlődő, homokkúria. Fürdőismertetőt küld az igazgatórág.

Komzsik Alajos,
a fürdő bérletje.

Vas és rézágak

afrik és lószőrmatracok, amerikai és spanyol ággybetétek: összehajtos ággyak eredeti gyári áron kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon szám: 558

Telefon 1404. Utcai helyiség

MOCSÁRY SÁNDOR

Épület- és díszmű bádogos, vízvezeték és villanszerelő.

Nagy-Várad, Zöldfa-utca.
Zöldfa-épület.

Villanymotor, irógépek, kerékpárok, ellenérző kasszák és gramafonok szakszerű javítása és állandó jókarban tartása. Bronzműves, lakatos és műszerész munkák elfogadottak.

Vízvezeték-utcán szép kilátással egy családnak való ház eladó.

Felvilágosítást ad:

Dr. Imrik Gusztáv ügyvéd
Sai Ferenc-u. 15. Telefon 416.

Papírhulladékot

kiselejtezett irodai nyomtatványokat, elhasznált könyveket, könyvtáblákat, magas napi áron megvesz Feldstrick Kálmán könyvkötészete Rákóczi-ut, Moskovits-palota.

Betűszedő tanulóknak fiu és berakó tanulóknak leány fizetéssel felvétetik

a Szent László-nyomda R.-t.-nál.

*10 bútorozott utcai szoba

A Zöldfa épület emeletén rövidre bérelhető. Egy egyszobás szoba havonként 50 korcs, két szobás szoba havonként 75 korcs. Felvilágosítással szolgál a szobakezelő. Telefon 14-00.

Olcsó takarmány!

Lovak, szarvasmarhák etetésére

maláta
k a p h a t ó

métermázsánsként 8 K-ért.

Moskovits Mór és fia r.-t.-nál
Kolozsvári-utca 62.